

NOAH E. COTSEN LIBRARY OF
YIDDISH CHILDREN'S LITERATURE

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 13235

DOS MESERL

Sholem Aleichem

•

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

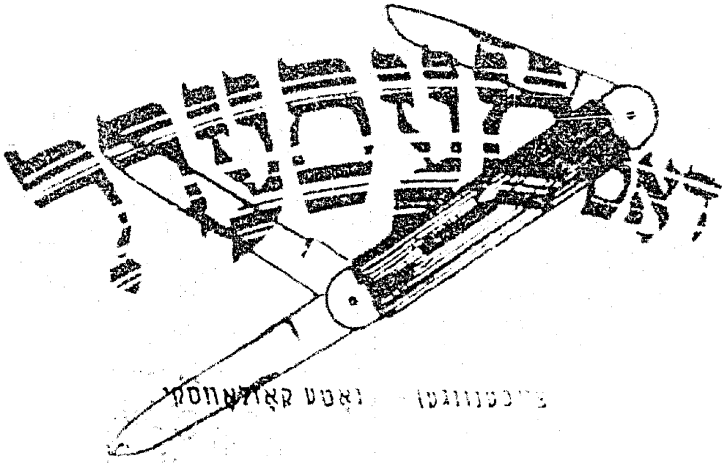

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

שאלעם אלייכעם

1

ביבליאטעק

קינדער

דאָס צווייטע ביכטלע פון דער

קינדער־ביבליאָטעק וועט הייסן

קינדער־העלדן

(דערציילונגען)

וועגן קינדער וואָס זיינען געווען

אין די געטאָס, קינדער וואָס האָבן

געקעמפט קעגן די נאָציס.

טייערע קינדער!

דעמדאזיקן בריוו שרייבט צו אייך דער
יידישער קולטור-פארבאנד אין ארנענטינע
אין דעם זעלבן מאָג, ווען עס דערשיינט דאָס
ערשטע קינדער-ביכעלע — „דאָס מעסערל“
פון שאַלעם אלייכעס. מיר ווייסן, אז דאָס וועט
אייך שטארק פרייען, ווייל איר וועט האָבן
וואָס צו לייענען. זאָגן מיר אייך, אז „דאָס
מעסערל“ איז דאָס ערשטע ביכעלע, אינניבן
וועלן דערשיינען נאָך. דער יידישער קולטור-
פארבאנד, אָדער ווי מען רופט אים פאר-
קירצט — איקופ, זאַרנט, אז איר זאָלט האָבן
וואָס צו לייענען און איר זאָלט אייער פרייע
צייט קענען פארברענגען, לייענענדיק שיינע
און נוצלעכע ביכעלעך.

פארוואָס ניבן מיר ארויס פאר אייך ביכע-
לעך? — ווייל מיר ווילן איר זאָלט לייענען, איר
זאָלט ווייסן און פארשטיין, ווייל לייענען נומע
ביכער איז זייער וויכטיק, ווי וויכטיק עס איז
עסן און שלאָפן, קעדיי צו קענען דערנאָך
רואיק און נוט ארבעטן. א נוט בוך דערוועקט
נומע געדאַנקען און לערנט דעם מענטשן צו
מאָגן נומע און נוצלעכע זאכן. דערציילנדיק ווי

אזוי ער האָט אָנגעהויבן לייענען האָט דער
נרויסער שרייבער מאַקסיס נאַרקוי געזאָגט:

„איך האָב דערפילט אז יעדעס בוך עפנט
פאר מיר א פענצטער צו א נייער אומבאקאנט-
טער וועלט. די ביכער דערציילן מיר פון מענט-
טשן, געפילן, געדאנקען און באציונגען, פון
וועלכע איך האָב נישט געוואסט און וועלכע
כ'האָב נישט געזען.“

זייער אָפט וועט אייך דער איקוף איצט
ברענגען נוטע ביכער, און מיר זיינען זיכער
אז איר וועט לייענען, לייענען און פארשטיין,
און די געדאנקען פון די קינדער-העלדן, וואָס
ווערן אין די ביכער דערציילט, וועלן ווערן
אייערע, — אויך איר וועט אויסוואקסן נוטע
מענטשן און געטרייע זין פון אידישן פאלק.

איקוף

בוענאס איירעס, דעצעמבער 1947.

הערט, יידישע קינדער, איך וויל אייך דערציילן א מאיסע
(מעשה) מיט א מעסערל; נישט קיין אויסגעטראכטע מאיסע
(מעשה), נאר אן עמעסע (אמתע), וואס האט זיך געטראפן
מיט מיר טאקע אליין.

צו קיין זאך אף דער וועלט האב איך צוויי קיין כיישעק
(חשק) געהאט ווי צו א מעסערל. קיין זאך אף דער וועלט האב
איך צוויי נישט געגארט צו האבן ווי צו האבן א מעסערל,
אן אייגן מעסערל. דאס מעסערל זאל זיך ליגן אין קעשענע,
און ווען איך וויל זאל איך דאס מיר ארויסנעמען, און וואס איך
וויל זאל דאס מיר שניידן—און לאזן מיינע כאוויירס (חברים)
וויסן!

איך האב נאר וואס אנגעהויבן גיין אין כיידער (חדר), האב
איך שוין געהאט א מעסערל, דאס הייסט קימאט (כמעט) ווי
— א מעסערל. איך האב דאס מיר טאקע אליין געמאכט!

איך האב אויסגעריסן א גענדזענע פעדער פון א פלעדער-
וויט, פון איין זייט אפגעהאקט, פון דער אנדערער זייט אויס-
געגלעט און האב מיר פארגעשטעלט, עלעהיי עם איז א מע-
סערל און סע שניידט...

— „וואס איז דאס פאר א פעדער? וואס איז דאס פאר
ארוםטראגן זיך מיט פעדערן?“ — פרעגט מיך דער טאטע,
א קראנקער ייד מיט א געל אויסגעטריקנט פנים (פאנים), און
פארהוסט זיך. — „נא דיר גאר פעדערן, שפילעכלעך — קהע,
הע-העהע!“

— „וואס ארט דיר, אז דאס קינד שפילט זיך?“ — ענט-

פערט אים די מאמע, א נידערימשקע יידענע מיט א זיידן מיכל
אפן קאפ. — „עבי אויסעסן זיך דאס הארץ!“

שפעטער, אז איך האב שוין געהאלטן ב'ס כומעש (הומש),
האב איך שוין געהאט קימאט (כמעט) אן עכעסדיק (אמתדיק)
מעסערל, אויך מיין אייגענע מעלאכע (מלאכה):

איך האב דערמאפט א שטיקל שמאל פון דער מאמעס
„קרינעלינע“ און האב דאס איינגעזעצט זייער קונציק אין א
שטיקל האלץ. דאס שטיקל שמאל האב איך רעכט אנגעשארפט
אן א סאפ און האב זיך דערביי, געוויינלעך, צעשניטן אלע
פינגער.

— „זע נאר, ווי ער האט זיך דאס א ביסל צעבלומיקט,
דער קאדיש (קדיש) דיינער!“ — שרייט דער פאטער און נעמט
מיד אן ב'ס די פינגער אז די ביינדלעך קנאקן: „א שיינער
באכער (בחור), קהע, העהע!“

— „אוי, א דונער איז מיר!“ — זאגט די מאמע און נעמט
צו ב'ס מיר דאס מעסערל און ווארפט דאס אריין אין אויוון
אריין, קוקט נישט אף מיין געוויין: — „אצינד וועט דאס
האבן אן עק, וויי איז מיר נישט!“

איך האב אכער ניך באקומען אן אנדער מעסערל, פאקע
אף דער רעכטער עמעס (אמת) א מעסערל. א הילצערן קלע-
צל, א קיילעכיקס, א בייכיקס, ענלעך אף א פעסל, מיט א
הויקערדיקן קלינגל, וועט דאס זיך אי געעפנט אי פאר-
מאכט.

איר ווילט וויסן ווי אזוי איך האב דאס באקומען? איך
האב מיר צונויפגעשלאגן א קאפיטאל פון די אגבייסנס, און
האב אפגעקויפט ב'ס שלוימעלען (שלמהלען) פאר זיבן גראשן
מעזומען (מוזסן). און דריי בין איך אים געבליבן שולדיק.
אוי, האב איך דאס ליב געהאט! אוי, האב איך דאס ליב
געהאט!

געקומען אהיים פונעם כיידער (חדר) א דערהארנעמער

(דערהרנעמער), א הונגעריקער, א שלעפערקער, אן אויס-
געפאמטער, — איז דאס ערשטע געווען ארויסגעמען דאס
מעסערל פון דער שווארצער שאפע. דארט איז עס געלעגן א
גאנצן מאג, ווייל אין כיידער (חדר) האב איך עס נישט געמארג
האלטן און אין דער היים האט אונדע (אוודאי) קיינער נישט
געמארג וויסן, אז איך האב א מעסערל.

נאך דעם האב איך דאס גענומען אויסגלעסן, איבערשניד
דן א שטיקל פאפיר, איבערהאקן א שטרוי אף דער האלב,
און ערשט נאך דעם צעשניידן מיין כילעק (חלק) ברויט אף
קליינישקע, קליינישקע שטיקעלעך, אנטמעכן אפן שפיץ
פונעם קלינגל און ערשט נאך דעם לייגן אין טויל אריין.
שפעטער, פארן שלאף, האב איך דאס אויסגערייניקט,
אויסגעשייערט, אויסגעפוצט, גענומען דאס שארפשמיינדל,
וואס איך האב געפונען בא אונדז אפן בוידעם, אנגעשפיגן
און גענומען זיך שמילערהיים צו דער ארבעט — שארפן
דאס מעסערל, שארפן, שארפן...

דער מאמע מיט א יארמעלקע אפן קאפ ויצט איבער א
סייפער (ספר), לערנט און הוסט, הוסט און לערנט.
די פאמע איז אין קיך, פארעט זיך בא דער כאלע (חלה).
איך הער נישט אויף דאס מעסערל צו שארפן, שארפן...
פלוצים כאפט זיך אויף דער מאמע ווי פון שלאף:
— „ווער פישטשעט דארטן? ווער ארבעט דאס? וואס
מוסטו, שייגעץ איינער?“

ער גייט צו צו מיר און בייגט זיך אן איבער מיין שארפ-
שמיינדל און כאפט מיך פארן אויער און פארהוסט זיך.
— „א-א-א? מעסערלעך! ? הע-הע-הע!“ — זאגט דער
מאמע און נעמט צורבא מיר דאס מעסערל מיטן שארפשמיינדל-
דל: „אזא יונגאמאש! קהע-הע-הע!“

איך הייב אן צו וויינען אף א קאל (קול). דער מאמע
פארבעטערט מיר מיט עמלעכע פעטש און די מאמע לויפט
אריין פון קיך מיט פארקאמטשעט ארבל, מיט א גוואלד:

— „שא, שא, וואס איז דאָרם אונעלכעם? פאר וואָס
שלאַגסטו אים? גאָט איז מיט דיר! וואָס האַסטו צום קינד?
וויי איז מיר נישט!“

— „מעסערלעך?“ — שרייט דער מאַטע און פארהוסט
זיך — „ע ברעקעלע קינד? — אזע יונגעס! קהע-הע-הע-הע!
ע באַכערל (בחורל) פון אַכט יאָר! איך וועל דיר געבן מעסער-
לעך, דו פומפער באַכער (בחור) איינער! אין מיטן דרינגען גאר
מעסערלעך, קהע-הע-הע-הע!“

נוואלד, וואָס האָט ער געהאט צו מיין מעסערל? וואָס
האָט דאָס באַ אים אזוי פארוינדיקט? פאר וואָס איז ער אזוי
אין קאָעס (כעס)?

איך געדענק מיין טאָטן קימאָט (כמעט) שטענדיק קראַנק,
שטענדיק בלאָס, געל און שטענדיק אין קאָעס (כעס), שטיינ-
דיק ברויגען (ברוגז) אָף דער גאנצער וועלט. פאר ע מינדסט
נארושקייט ווערט ער אַנגעצונדן. אַ גליק וואָס די מאַטע פאר-
היט מיך, זי לייזט מיך אויס פון זיינע הענט.

און דאָס מעסערל מיינט האָט מען פארוואַרפן, פאר-
וואַרפן אזוי ווייט, אז איך האָב דאָס אַכט טאָג געזוכט און
געזוכט און האָב דאָס נישט געקאָנט געפינען אין ערנעץ!

איך האָב באַזויינט דאָס הויקערדיקע מעסערל, דאָס גוטע
מעסערל, און ווי ביסער און פינצטער מיר איז געווען אין
כיידער (חדר), אז איך האָב זיך דערמאָנט, אז איך וועל קומען
אהיים מיט געשוואַלענע באַקן, מיט רויטע אונטערגעריסענע
אויערן פון רעבנס (רבינס) הענט — צו וועמען וועל איך זיך
קערן און ווענדן?

עלנט בין איך געבליבן אז דעם הויקערדיקן מעסערל,
עלנט ווי ע יאָסעס (יתום).

קיינער, קיינער האָט נישט געזען מיינע טרערן, וועלכע

ווער פישמעט דארטן? ווער ארבעט דאס?

איך האב שמילערהיים פארגאסן בע זיך, אף מין בעטל
כיינאכט קומענדיק פון כיידער (חדר). שמיל האב איך זיך
אויסגעוויינט, אויסגעווישט די אויגן, אנטשלאפן געווארן, און
אף מארגן פרי — ווידער אין כיידער (חדר) אריין! ווידער
דעם רעכנס (רכינס) קלעפ!

און אין דער היים — ווידער דעם טאמנס קאעס (כעס),
דעם טאמנס הוסט.

נישטאץ קיין פרייע מינוט, קיין פריילעכע מינע, קיין
שמייכלעך, קיין אוינציק שמייכלעך פון קיינעם, פון קיינעם
— איינער אליין, עלנט, עלנט אף דער גאנצער וועלט!

2

פון יענער צייט אן איז איבערגעגאנגען א יאר און עפשער
(אפשר) אנדערהאלבן. איך האב שוין קימאט (כמעט) אנגע-
הויבן צו פארגעסן דאס הויקערדיקע מעסערל.

עס ווייזט אויס, אז מיר איז אבער באשערט געווען, אז
סיינע אלע קינדערשע יארן זאל איך אפקומען פאר מעסער-
לעך. איז געבוירן געווארן א ניי מעסערל אף מין אומגליק
א שפאנגל-ניי מעסערל, אן אנטיקל, כילעבן, א וואושנע מע-
סערל, מיט צוויי קלינגלעך, טייערע שטאלענע קלינגלעך,
מיט א ווייס ביינערן קלעצל, מיט רויטע מעשענע שמיפטק-
לעך — איך זאג אייך, אן אנטיקל א מעסערל!

ווי קומט צו מיר דאס דאזיקע טייערע מעסערל? דאס
איז א גאנצע מאיסע (מעשה), א טרויעריקע, גאר א שיינע
מאיסע (מעשה). הערט, איך בעט אייך, מיט קאפ.

כא אונדז איז איינגעשמאנען א רייכער מויכער (סוחר),
א יידישער דייטש. געהייסן האט ער הערץ הערץ הערצנהערץ.
געגאנגען איז ער אן א היטל, אן א בארד, אן פייסע (פאות)
און, איך בעט איבער אייער קאוועד (כבוד), ביז העכער האלב

אונטערגעשניטן די קאפאטע. איך פרעג אייך, ווי אזוי האב
איך זיך געקאנט איינהאלטן און נישט פלאצן פאר געלעכטער,
ווען דער דאזיקער יידישער גוי אדער דער גויאישער ייד האט
צו מיר גערעדט דאזוקע (דווקא) אף יידיש, נאר עפעס א
מאדנעם יידיש, מיט א סאך (סך) פאסעכען (פסחן).

— „גו, ליכסטער קנאכע, וואס האסטו געלערנט דויע
וואכע?“

— „כי-כי-כי“, — האב איך זיך צעלאכט און באהאלטן
דאס פאנים (פנים) אין האנט.

— „זאגע, זאגע, מיין ליבעס קינדכען, וואס האסטו גע-
לערנט דויע וואכע?“

— „כי, כי, כי“, — האב איך אויסגעשאסן מיט א גע-
לעכטער און בין אנטלאפן געווארן.

נאר דאס איז אלץ געווען צום אנהייב, ווען איך האב אים
נאך גארנישט געקענט. אבער נאך דעם אז איך האב זיך שוין
נוט באקענט מיט דעם דאזיקן דייטש הער הערץ הערצנהערץ,
האב איך אים אזוי ליב געקריגט, אז עס האט מיך שוין מער
נישט געארט, וואס ער דאוונט נישט און עסט אומגעוואשן.

איין זאך האב איך נישט געקאנט פארשטיין: פאר וואס
דער מאמע, וואס איז געווען אן ערלעכער ייד, האט אים שמענ-
דיק אפגעטראטן דעם אויבנאן, און אויך אלע אנדערע יידן,
וואס פלעגן אריינקומען צו אונדז אין שטוב אריין, פלעגן אים
שמארק אפגעבן קאוועד (כבוד):

— „שאלעם אלייכעם (שלום-עליכם), ר' הערץ הערצנ-
הערץ! בארעד - האכע (ברוך-הבא), ר' הערץ הערצנהערץ!
זיצט, ר' הערץ הערצנהערץ!“

איך האב אפילע (אפילו) א פרעג געמאך דעם טאטן, האט
ער מיך אפגעשמופט און האט מיר געענטפערט:
— „זאזעק, סע נישט דיין אייסקע (עסק). וואס פלאגמער-

סמו זיך דא ארום? מענטש נעמען א סייפער (ספר) אין האנט,
הע-הע-הע-הע-!"

ווידער א סייפער (ספר)? איך וויל אויך זען! איך וויל
אויך הערן וואס ער רעדט!

איך גיי אריין אין זאל און פארגאנווע (פארגנבע) זיך אין
א ווינקעלע און הער זיך צו, ווי מע רעדט בא אונדז, ווי דער
הער הערן הערצנהערן לעבן אפ א קאל (קול) און רייכערט
גראבע שווארצע, „ציגאיערן“ וואס שמעקן מעכאיע נעפאשעס
(מחיה נפשות). פלוצים גיים צו צו מיר דער טאמע און
לעזט מיר אראפ א פאטש.

— ביסט שוין ווידער דא? דו פוסטעפאסניק! וואס
וועט זיין פון דיר דער סאכלעס (תכלית)? גוואלד, וואס וועט
זיין פון דיר, הע-הע-הע-הע-!"

דער הערן הערצנהערן שמעלס זיך אין פאר מיר: —
„אבער לעסן זי אים! לעסן זי אים!“

נאר עס העלפט נישט. דער טאמע טרייבט מיך ארויס.
איך געט א „סייפער“ („ספר“) אין האנט, נאר עס ווילט זיך
פארט נישט קוקן אין סייפער (ספר) אריין! וואס טוט מען?
איך גיי פון איין צימער אין דעם אנדערן, ביז איך קום צו
דעם שענסטן פון אלע צימערן, דארטן ווו עס שלעפט שמענדיק
דער הער הערן הערצנהערן.

אך, ווי שוין, ווי ליכטיק דארט איז! די לעמפן ברענען
און די שפיגלען גלאנצן. אפן טיש — א גרויסער, א זילבער-
נער מינער מיט שיינע פענעס; מענטשעלעך מיט פערדע-
לעך, מיט צאצקעלעך, מיט ביינדלעך, מיט שטיינדלעך... און
א מעסערל.

אך, וואס פאר א שוין מעסערל!

ווען איך א שטייגער זאל האבן אזא מעסערל — ווי בליק-
לעך וואלט איך געווען! וואס פאר א מינים זאכן וואלט איך
מיט דעם אויסגעשניצט!

אנו, מען דארף דאס פרווון — איז עס עפעס שארף? ...
אך! עס כאפט א האר! עס האקט איבער א האר! איי-אי-אי,
א מעסערל!!! ...

איין מינוט — דאס מעסערל איז בא מיר אין האנט. איך
קוק זיך ארום אף אלע זייטן און פרווון זיך דאס אריינלייגן
אף א מינוטקעלע צו זיך אין קעשענע ...

עס צימערט מיר די האנט ... עס קלאפט מיר דאס הארץ
אזוי שמארק, אז איך הער ווי עס טאכט: „סיק-טיק-טיק!“
איך הער ווי עמיצער נייט, עמיצער סקריפעס מיט די
שטייול. דאס איז ער, דער הער הערן הערצנהערן!
אי-אי, וואס טוט מען?

דאס מעסערל לאז זיין בא מיר, איך וועל עס נאכדעם
צוריק אנידערלייגן. דערווייל דארף מען ארויסגיין, אוועקגיין
פון דאנען, אנטלויפן! אנטלויפן! ...

איך קאן שוין קיין וועטשערע נישט עסן. די טאמע טאפט
מיך באם קאפ. דער טאטע ווארפט אף מיר ביזע אויגן און
שיקט מיך אפ שלאפן ...

שלאפן? איך קען דען צומאכן די אויגן? איך בין א טוי-
טער! ... וואס טוט מען מיטן מעסערל? ווי אזוי לייגט מען
דאס אנידער צוריק? ...

ג.

— „קום נאר אהער, טאכטיג (תכשים) מיינער!“ —
טאכט צו מיר אף מארגן דער טאטע — „האסטו געזען ער-
געץ דאס מעסערל?“

צו ערשט בין איך געווען זייער דערשראקן. עס האט
זיך מיר אויסגעוויזן, אז ער ווייס, אז זיי ווייסן אלע ... שיר-
שיר האב איך זיך נישט ארויסגעכאפט: „הא? דאס מעסערל?
אט איז דאס!“ ... עס האט מיך עפעס א ווארג געטאן אין
האלדז און איך האב מיט צימערניש געענטפערט:

„ווי — וואסער מעסערל?“

— ווי — וואסער מעסערל! דאס גילדענע מעסערל!
אונדזער אוירעכס (אורחס)! דו באכערעין (בחורעין).

דו שייגעין איינער, קהע-הע-הע!“

— „וואס האסטו זיך צוגעמשעפעט צום קינד? מיסט
זיך אריין די מאמע, דאס קינד ווייס נישט פון וואס צו זאגן
און ער דולט אים א ספאדיק: מעסערל, מעסערל!“

— מעסערל, מעסערל! וואס הייסט ער ווייס נישט!
זאגט דער טאטע מיט קאעס (כעס), א גאנץ פריבארגן הערש
ער, ווי מע שרייט: „מעסערל, מעסערל! מעסערל!“
מע קערט איבער די שטוב נאך דעם מעסערל, פרעגט ער:
„ווי — וואסער מעסערל?“ גיי שוין, גיי, וואש זיך, דו פוסער
באכער (בחור)-איינער, דו גויעין, קהע-הע-הע!“

איך דאנק דיר, גאט, וואס זיי האבן מיך כאפט נישט
באזוכט! נאר וואס טוט מען ווייטער? מע באדארף דאס
מעסערל באשטאטן ערגעץ אף א גוט ארט...

ווי באהאלט מען דאס? אהא, אפן בוידעס! איך כאפ
דאס ארויס פון קעשענע און טו דאס א שטופ אין שמינול א-
דיין... איך עם און ווייס נישט וואס איך עם. איך ווארג
זיך...

— „וואס כאפטו זיך אזוי? פרעגט דער מאמע.

— „איך אייל זיך אין כידער (חדר) אריין“, ענטפער איך
אים און פיל אז איך ווער רוים ווי פייער.

— „א סאטמיד (מתמיד) געווארן, וואס זאגסטו אף דעם
צאדיק (צדיק)?“ ווארמשעט ער און קוקט אף מיר ביז.

קוים-קוים דערלעב איך אפצועסן, אפצובענמשן.

— „נו, פאר וואס גייסטו שוין נישט אין כידער (חדר).

צאדיק (צדיק) מיינער?“ פרעגט מיך דער מאמע.

— „וואס טרייבסטו אים אזוי? זאגט אים די מאמע, לאז

דאס קינד זיצן א מינוט!“

... אה דעם ארט. ווו דאס מעסערל ליגט באגראבן

איך בין שוין אפן בוידעם... ווייט, ווייט באהאלטן
ליגט דאס ווייסע מעסערל. עם ליגט און שווייגט.

— „וואס קלעטערסטו אף בוידעמס?“ — שרייט דער
טאטע, „דו יונגזאמט איינער! דו בארמיצנוע-יונג! (בר-מצווה)
קהע-הע-הע!“

— „איך זוך דא עפעס“... — ענמפער איך און פאל שיר
נישט אום פאר שרעק.

— „עפעס? וואס הייסט „עפעס“? וואס איז דאס פאר
א מין „עפעס“?“
— „א סייפער... (ספר) א... אן אלמע געמארע“...
(גמרא).

— „הא? א געמארע? (גמרא) אפן בוידעם? א דו,
היצל איינער! קריך שוין אראפ, קריך, וועסט שוין ליוון! דו
הינטשלענגער, דו קאל-בוניק (כל-בוניק) איינער, קהע-הע-הע!“
הע!“

נאר עם ארט מיך שוין נישט אזוי דעם טאטנס קאעס
(כעס), ווי סע ארט מיך דאס וואס איך האב מוירע (בורא),
טאטער געפינט מען דאס מעסערל? טאטער גראד היינט
קריכט מען ארויף אפן בוידעם גרעט אויסהענגען?
מע דארף דאס פון דארטן אראפנעמען און באשטאמן
אף א בעסער ארט...

איך גיי ארום אין איין ציטערניש. יעדער קוק פונעם
טאטנס אויגן ווייזט מיר אויס, אז ער ווייס שוין, אז אפ-אט
טוט ער מיך א כאפ וועגן דעם דייטשס מעסערל...
איך האב שוין אן ארט אף דעם, א טייער ארט!

ווי? אין דער ערד! אין א גריבל בא דער וואנט ארייני-
געשמעקט און פון אויבן רעכט פארשארט מיט שמרוי, פאר
סימען... (סימן).

געקומען פון כיידער (חדר), כאפ איך זיך באַלד ארויס
אין הויף אריין, איך נעם מיר פאוואַלינקע ארויס דאס מעסערל

און איך האב קיין צייט אפילע (אפילו) רעכט אנצושפיגלען
זיך אין דעם, הער איך שוין דעם מאטנס געפילדער:

— „ווי ביסטו ערגעץ דארט? פאר וואס גייסטו שוין נישט
דאוונען? דו וואסער-פירער! קהע-הע-הע!“

נאר וויפיל דער טאטע יאגט מיך, וויפיל דער רעכע
(רבי) שלאגט מיך, אוי דאס בלאטע קעגן יענעם פארגעניגן,
וואס איך האב, בעשאם (כשעת) איך קום פון כוידער (הדר)
און זע זיך מיט מיין טייערן, מיין איינציקן ליבן כאווער (הבר)
— מיט מיין מעסערל!

דאס פארגעניגן איז אבער — אוי, וויי! — אויסגעמישט
מיט ווייטיק, פארביטערט מיט שרעק, מיט גרויס, גרויס
שרעק!

ד

זומער-לעבן. די זון זעצט זיך. די לופט ווערט א ביסל קיי-
לער. דאס גראז שמעקט, די זשאבעס קוואקען, און שטיקער
כמארעם פליען דורך אן רעגן, פארביי דער לעוואנע (לבנה),
וויילן זי איינשלינגען. די ווייסע זילבערנע לעוואנע (לבנה) בא-
האלט זיך אלע מינוט און באווייזט זיך ווידער; דאכט זיך, זי
שוועכט און שוועכט — און שטייט אף איין ארט.

דער טאטע זעצט זיך צו אפן גראז. ער איז האלב נאקעט.
ער האלט איין האנט אין בוזעס און מיט דער אנדערער האנט
שארט ער בא דער ערד און קוקט אפן אויסגעשטערנטן הי-
מל און הוסט. דאס פאנים (פנים) אקעגן דער לעוואנע (לבנה)
איז מויט, פארזילבערט.

ער זיצט פונקט אף דעם ארט, ווי דאס מעסערל ליגט
באגראבן, און ער ווייס גארנישט וואס אונטער אים מוט זיך!
אך, ווען ער זאל א שטייגער וויסן, וואס וואלט ער געזאגט?
וואס וואלט איך געהאט?

אהא, טראכט איך מיר אין הארצן, האסט מיר פארוואר-

פן מיין הויקערדיק מעסערל, האב איך איצט א ביפל א
בעסערס, א שענערס! ווו זיצסט אף דעם און דו ווייסט
גארנישט. אוי, טאטע! טאטע!

— „וואס גלאצסטו אף מיר מיט די אויגן ווי א קע-
סער?“ — כאפט מיר אן דער טאטע. — „וואס זיצסטו צו-
נויפנעלייגט די הענט ווי א שטאט-בעאלעכעס? קאנסט ויך שוין
גאר קיין ארבעט נישט אפזוכן? קהה-הע-הע!“

אלע, אלע זיינען איצנד אין דרויסן: דער טאטע, די טאטע,
די קלענערע קינדער, וואס זוכן קליינע שטיינדלעך און שפילן
אין זאמדעלעך. דער הער הערץ הערצנהערין דרייט ויך אויך
ארום איבערן הויף אן א היטל, רייכערט א „ציגאטער“ און
זינגט א דייטש לידל.

ער קוקט אף מיר און לאכט. דאס לאכט ער פון מיר
אפאנים (אפנים) וואס דער טאטע מרייבט מיר. איך לאך
אבער פון זיי אלע!

אט באלד וועלן זיי אלע גיין שלאפן, וועל איך זיך דע-
מאלט ארויסכאפן אין הויף ארויס (איך שלאף אין הויז, פון
פארנט, אף דער ערד, ווארום אין שטוב איז די הויז שרעק-
לעך גרויס). איך וועל מיר שוין אנטשיינלעך אין מיין מע-
סערל! ...

דער אוילעס (עולם) שלאפט. שא, שטיל ארום און ארום.
פאוועלינקע הייב איך זיך אויף אף אלע פיר, און שטיל ווי א
קאץ גאנווע (גנבע) איך זיך ארויס אין הויף ארויס.
די נאכט איז שטיל. די לופט איז פריש, מעכאייניקעפאשעס
(מחיה - נפשות).

פאמעלעך קריך איך צו צו יענעם ארט, ווי דאס מעסערל
ליגט באגראבן. פאוועליע גראב איך דאס אויס פון דארטן
און באטראכט דאס בא דער לעוואנע (לבנה).

עס גלאנצט, עס בלישטשעט ווי גינגאלד, ווי א ברוי-
ליאנט. איך הייב אויף די אויגן ארויף און דערנע — די לעוואנע

(לכנה) קוקט גלייך אַראָפּ צו מצר, אָפּ מיין מעסערל...
וואָס קוקט זי זיך אזוי איין? איך דריי זיך אויס צוריק — זי
קוקט מיר נאָך! איך פארשטעל דאָס מעסערל מיטן העמדל
— זי קוקט מיר נאָך!

זי ווייס געוויס, וואָס דאָס איז פאר אַ מעסערל און ווי
איך האָב דאָס גענומען... גענומען? איך האָב דאָס געגאנוועט
(געגנבעט)!

דאָס ערשטע מאל פון זינט דאָס מעסערל איז מיינט,
קומט מיר דאָס דעזויקע שרעקלעכע וואָרט אָפּ די געדאנ-
קען.

געגאנוועט (געגנבעט)? בין איך דאָך, הייסט דאָס, אַ
גאַנעווי (גנב)? פאַשעט (פשוט) אַ גאַנעווי (גנב)?
אין דער טוירע (תורה) שטייט געשריבן, אין די צען גע-
באָט, מיט גרויסע אויסעס (אותיות)

לֹדִי מִינְצָה! (לא תגנוב)

זאלסט נישט גאַנווענען (גנבענען)! און איך האָב געגאַנ-
וועט (געגנבעט)!

וואָס וועט מען מיר דערפאַר טאָן אין געהענעם? (גיהנם)
אוי, וויי! מען וועט מיר אַפּהאַקן די האַנט, די האַנט וואָס זי
האַט געגאנוועט (געגנבעט)! מען וועט מיך שטייטן מיט איר-
זערנע ריסער... מען וועט מיך ברעמטן און ברענען אָפּ היי-
סע פאַנען... אייביק, אייביק וועל איך גליען...

סע באַדאַרף אַפּגעבן דאָס מעסערל! סע באַדאַרף אַנידער-
לייגן צוריק דאָס מעסערל! סע באַדאַרף נישט קיין געגאנוועט
(געגנבעט) מעסערל! מאַרגן לייג איך אַנידער צוריק דאָס
מעסערל.

אזוי טראַכט איך מיר און נעם דאָס מעסערל צו זיך אין
בזעם אַרײַן. פיל איך אז סע ברייט מיך, סע ברעם מיך. ניין,
סע באַדאַרף עס צוריק באַהאַלפּן. באַנאַטבן אין דער ערד אַרײַן
בײַן מאַרגן.

און די לעוואַנע (לבנה) פון אויבן קוקט אָף מיר. וואָס
קוקט זי? די לעוואַנע (לבנה) זעט, זי איז אַן איידעם...
(עדות).

און איך קריך צו פאָוואַלינקע צוריק אין הויז אַריין אָף
מיין געלעגער און לייג זיך שלאָפן און קאָן נישט אַנטשלאָפן
ווערן. איך דריי זיך פון איין זייט אָף דער אַנדערער און קאָן
נישט שלאָפן...

מיטן טאָג גלייך שוין בין איך אַנטשלאָפן געוואָרן. און
עס האָבן זיך מיר געכאַלעמט (געחלומט) איינערנע ריטער, און
עס האָבן זיך מיר געכאַלעמט (געחלומט) מעסערלעך...

גאָנץ פרי האָט איך זיך אויפגעכאַפט, אַפגעדאוונט און
אַפגעכאַפט דעם אַנבייסן אָף איין פוס — און מאַרש אין ביי-
דער (חדר) אַריין.

— „וואָס כאָפט דאָס דיך אזוי אין ביי־דער (חדר) אַריין?“
— שרייט אָף מיר דער טאַטע — „וואָס יאָגט דאָס דיך אזוי?
וועסט נישט אַנווערן די טוירע (תורה) דינע שפּעטער אויך!
בענטש בעסער ווי עס קער צו זיין און היפּער נישט קיין ווער-
טער! דו וועסט נאָך צייט האָבן צו זיין אויסגעלאָזט, דו הול-
טיי איינער, דו גוי איינער, קהע-הע-הע-הע!“

ח

וואָס עפעס אזוי שפּעט? טו נאָר אַ קוק אהער!“ — האַלט
דער רעבע (רבי) פיר, און ווייזט מיר אַן מיטן פינגער אָף
מיין כאַווער (הבר) בערל דעם רויסנס, וואָס שטייט אין אַ
ווינקעלע מיט אַן אַראָפּגעלאָזטן קאַפּ, — „זעסטו, וויסער-
כעווערעניק? (חברהניק) זאַלסטו וויסן זיין, אז פון היינטיקן
טאָג און וויסער איז שוין זיין נאַמען נישט „בערל רויסנס“
ווי ער האָט געהייסן ביו אהער. ניין! ער הייסט אַצינד אַ
שענערן נאַמען: אַצינד הייסט ער: בערעלע דער גאַנעוון!

וואס טוויינסטו, דו גויערז העלף זיננען...

(גנב) שרייט זשע קינדער: בערעלע דער גא-א-נעוו! (גא-א-אנב) בערעלע דער גא-א-אנעוו! (גא-א-אנב).

די דזויקע ווערטער ציט אויס דער רעכע (רבי) מיט א ניגון (ניגון) און אלע טאלמידים (תלמידים) כצפן אים אונ-
סער:

— „בערעלע דער גא-א-נעוו! (גא-א-נב) בערעלע דער גא-א-נעוו!“ (גא-א-נב).

איך בלייב א פארשטיינערטער און א פראסט נייט מיר איכער צפן לייב. איך פארשטיי נישט וועס דאס באטייט.

— „וועס שווייגסטו, דו שייגעץ איינער?“ — רופט זיך אן דער רעכע (רבי) צו מיר מיט אן אומגעריכטן פאטש — „וועס שווייגסטו, דו גויעץ? דו הערסט דאך אז אלע זינגען. העלף זינגען מיט אלע גלייך: „בערעלע דער גא-א-אנעוו, (גא-א-אנב), בערעלע דער גא-א-אנעוו!“ (גא-א-אנב).

עס ציטערן מיר הענט און פיס. עס קלאפט מיר צאן אף א צאן נאר איך העלף זינגען: „בערעלע דער גא-א-אנעוו!“ (גא-א-נב).

— „העכער, שייגעץ איינער!“ — טרייבט מיר אונ-סער דער רעכע (רבי), — „שטארקער! שטארקער!“

און איך מיטן גאנצן כאר זינגען אף אלערליי קוילעס (קולות): „בערעלע דער גא-א-נעוו! (גא-א-נב) בערעלע דער גא-א-נעוו!“ (גא-א-נב).

— „ש-ש-ש-ש-ש-ש-ש-ש-ש-ש-ש-ש!“ — שרייט אויס פלוצים דער רעכע (רבי) און טוט א פאטש מיט דער האנט איכערן מיט — „שא! אצינד וועלן מיר זיך נעמען צום מיטשפעט (מיטשפט). (מיט א ניגון) אנו, בערעלע גאנעוו (גנב), קום נאר אהער, מיין קינד, גיכער זשע, גיכער א ביסעלע! זאג נאר, זינגעלע, ווי אזוי רופט מען דיר?“ (מיט א ניגון) — „בערל!“

„ווי אזוי נאך?“ (מיט א ניגון).

— „בער ... בערל ... דער ... גאנצו!“ (גנב).

— „עס אזוי, מיין ליב קינד, עס אזוי ביסמו א וואויל
יינגלעך (מיט א ניגון) אצינד, בערעלעך, געזונט זעלסטו מיר
זיין, נעם, בערעלעך, און צי אראפ פון זיך די היינעלעך. עס
אזוי! נו שוין, און גיבער שוין! עס אזוי, בערעשי, מיין טייטל-
דער!“

בערל בלייבט שטיין נאקעט ווי די מאמע האט אים גע-
האט. קיין טראפן בלוט איז אין אים נישטא. ער רירט נישט
מיט קיין גליד. די אויגן אראפ. א געשטארבענער, א טוי-
טער!

דער רעכע (רבי) רופט ארויס איינעם פון די גרעסערע
טאלמידים (תלמידים), אלן מיט א ניגון:

— „אנה, הערשעלעך דער גרויסער, גיי נאך ארויס פונעם
טייש. אהער, צו מיר, געשווינדער, עס אזוי. און דערצייל
אונדז אקארשט די מצייט (מעשה) פון אנהייב ביזן סוף (סוף).
ווי אזוי אונדזער בערעלעך איז געווארן א גאנצו (גנב). הערט
בעזורע (הכרה), מיט קאפ.“

אין הערשעלעך דער גרויסער הייבט אן צו דערציילן א
מצייט (מעשה), ווי אזוי בערל האט זיך דערשלאגן צו א צדא-
קע (צדקה)-פוישקע, וואס זיין מאמע ווארפט אהין אלע פרייטיק
פאר ליבט בענטשן א קאפיקע און א טאל צוויי; ווי אזוי בערל
האט זיך דערשלאגן צו דער דאזיקער צדאקע (צדקה)-פוישקע,
אף וועלכער עס הענגט א שלעסעלע; ווי אזוי בערל האט מיט
א שמרויעלע מיט סמאלע ארויסגעשלעפֿט פון דארטן אלע
קאפיקעס איינציקווייז ביז לעצט; ווי אזוי די מאמע זיינע
האט זיך געכאפט, געעפנט די דאזיקע צדאקע (צדקה)-פוישקע,
דארט איז געלעגן א שמרוי, איינגעטונקען אין סמאלע; ווי
אזוי די מאמע זיינע האט אים „צוגעשטעלט א בענקעלע“;
ווי אזוי בערל האט זיך באלד נאך דעם רעכנס (רכינס) שמיין

מוידע (מודה) געווען, אז א גאנץ יאר, א קיילעכיק יאר, האט
ער געשלעפט פון דער צדאקע (צדקה)-פוישקע די קאפיקעס;
ווי אזוי ער האט זיך יעדער זונטיק געקויפט צוויי לעקעכלעך
מיט א באקסער; ווי אזוי ...

— „אצינד, קינדער, מישפעט (מישפט) אים! לאז יעדער
זאגן זיין מישפעט (מישפט), וואס קומט, א גאנעו (גנב),
וואס שלעפט קאפיקעס פון א צדאקע (צדקה)-פוישקע. הערשל
דער קליינער, זאג דו צום ערשטן, וואס קומט א גאנעו (גנב),
וואס שלעפט קאפיקעס מיט א שטרוי פון א צדאקע (צדקה)-
פוישקע?”

דער רעכע (רבו) בייגט איין דעם קאפ אף א זייט, ער
מאכט צו די אויגן און שמעלט אונטער דעם רעכטן אויער צו
הערשל דעם קליינעם. הערשל דער קליינער ענטפערט הויך,
אף א קאל (קול):

— „א גאנעו (גנב) וואס שלעפט קאפיקעס פון א פוישקע
קומט ... מע זאל אים קאמעווען ביז כלום וועט גיין.”

— „מוישל (משהל), וואס קומט א גאנעו (גנב) וואס
שלעפט קאפיקעס פון א צדאקע (צדקה) פוישקע?”

— „א גאנעו (גנב), זאגט מוישל (משהל) מיט א
וויינענדיק קאל (קול). — „א גאנעו (גנב), וואס שלעפט קא-
פיקעס פון א צדאקע (צדקה) - פוישקע קומט מע זאל אים אנ-
דערלייגן, צוויי אפן קאפ, צוויי אף די פיס, און צוויי זאלן
אים שמיסן מיט איינגעזאלצענע ריטער.” ...

— „סאפעלע שוטאריטו! וואס קומט א גאנעו (גנב)
וואס שלעפט קאפיקעס פון א צדאקע (צדקה) - פוישקע?”

קאפל קוקאריקן, א יינגל, וואס קאן נישט אויסרעדן קיין
קוף און קיין גימל, ווישט אים דאס נעזל און זינגט זיין מישפעט
(מישפט) מיט א קוויטש:

— „א דאנעו וואס שלעפט טאפטיטעס פון א פוישקע טומט
אים, אז אלע יינדלעך זאלן צודיין צו אים און זאגן אים דלייך

אין פאנים (פנים) דריי מאל אף א מאל : דאנעוו, דאנעוו, דאנעוו,
דאנעוו!

אין כיידער (הדר) ווערט א געלעכטער. דער רעבע (רבי)
נעמט זיך מיטן גראבן פינגער אונטערן גארטל ווי א כאזן (חזן)
און רופט מיך אייף מיטן ניגן (ניגון), וואס מע רופט אויף א
כאסן (התן) :

— „וואג נאר דו, שלומעניו (שלומניו) מיין טויעריגקער,
דיין מיטשעט (מיטשעט), וואס קומט א גאנעוו (גנב) וואס
שלעפט קאפיקעס פון א צדאקע (צדקה) - פושקע?“

אך וויל ענטפערן — פאלגט מיך נישט די צונג. איך ציי-
טער ווי אין א פיכער, עס ווארגט מיך אין האלדז. א קאלטער
שווייס באשלאגט מיך פון אויבן ביז אראפ. עס פויפט מיר אין
די אויערן.

איך זע שוין פאר זיך נישט דעם רעבן (רבי), נישט דעם
נאקעטן „בערל דעם גאנעוו“ (גנב), נישט קיין כאזוירום
(חברים). איך זע פאר זיך נאר מעסערלעך; אן א שיר (שיעור)
מעסערלעך; ווייסע, אפענע מעסערלעך, מיט א סאך (סך)
קלינגלעך, און דארט, בא דער מיר — הענגט די לעוואנע
(לבנה), זי שמייכלט און קוקט אף מיר ווי א מענטש ...

עס דרייט זיך מיר דער קאפ, דער גאנצער כיידער (הדר),
מיטן מיט, מיט אלע כאזוירום (חברים), מיט דער לעוואנע
(לבנה) וואס הענגט אף דער מיר, און מיט אלע מעסער-
לעך ... איך פיל ווי די פיס ווערן אונטערגעהאקט. נאך א
מינוט — פאל איך אום. נאר איך שטארק זיך מיט אלע
קויכעס (בוהות) און האלט זיך איין, איך זאל נישט פאלן ...

פארנאכט קום איך אהיים און פיל, אז דאס פאנים (פנים)
ברענט מיר, די בעקעלעך פלאמען און אין די אויערן זשומעט
מיר.

איך הער, מע רעדט צו מיר, נאר וואס — ווייס איך נישט.
עפעס זאגט דער מאמע, עפעס כייזערט ער זיך, וויל געבן

פעמטש. די מאמע שטעלט זיך איין פאר מיר, צעלאזט דעם פארמער, ווי א קוואקע די פליגל, בעשאס (כשעת) זי בא- שיצט אירע הינדעלעך מע זאל זיי נישט אנרירן צום שלעכט- סן ...

איך הער גארנישט, איך וויל גארנישט נישט הערן. איך וויל נאר, ס'זאל ווערן פריער נאכט, איך זאל קענען מאכן אן עק מיטן מעסערל ...

וואס טוט מען מיט דעם? מוידע (מודה) זיין זיך און אפ- געבן דאס? וועל איך האבן בערעלעס מיטפעט (מישפט). אונטערווארפן דאס? טאמער כאפט מען מיך ... פארווארפן און אן עק. אזוי פאסער (פסור) ווערן! ווהיין פארווארפט מען דאס, אז מע זאל דאס נישט געפינען?

אויפן דאך? וועט מען הערן א קלאפ.

אין גארטן? וועט מען דאס געפינען.

אָהאָ! איך ווייס שוין, איך האב אן איינע (עצה): אריין- ווארפן אין וואסער אריין! א מיינערע איינע (עצה) כ'לעבן — אין וואסער אריין, אין ברונעס, טאקע אס דא בא אונז אפן הויף! ...

דער דאזיקער געדאנק געפעלט מיר אזוי שמאק, אז איך וויל גאר לאנג נישט קלערן. איך כאפ דאס מעסערל און לויף גלייך צום ברונעס, און עס דאכט זיך מיר, אז איך האלט אין די הענט נישט קיין מעסערל נאר עפעס א מיעסקייט (מיוסקייט), א מין שערעץ (שרץ) פון וועלכן עס ווילט זיך מיר וואס ניכער צו באפרייען, פאסער (פסור) ווערן.

נאר מע טוט מיר באנג — אזא מיינער מעסערל! א מינוט שטיי איך פארטראכט און עס דאכט זיך מיר, אז איך האלט אין האנט א לעבעדיקע זאך ... דאס הארץ-טוט מיר וויי אף דעם: סטייטש, סטייטש, עס קאסט מיר אזוי פיל מי!

איך געט זיך אן מיט הארץ און לאז דאס מיט א מאל א-

און לאז דאס מיטאמאל ארויס פון די פינגער — פלייד!

רויס פון די פינגער — „פלוך! ... עם טוט א פלעשטשע דאָס
וואסער, און מער הערט מען נישט ...

נישטאָ קיין מעסערל!

איך שטיי נאָך אַ מינוט באַם ברונעם און הער זיך צו —
מע הערט גארנישט. דאָנקען גאָט, פאַסער (פּסור) געוואָרן.
כאַפּט דאָס האַרץ קלעמט מיר, טוט מיר וויי: סטייטש, אוא
מעסערל, אוא מעסערל!

איך גיי צוריק צו מיין בעלענער און זע ווי די לעוואַנע
(לבנה) קוקט מיר נאָך. און עם דאַכט זיך מיר, אז זי האָט
געזען אַלין וואָס איך האָב דאָ געטאָן. און איך הער ווי אַ קאַל
(קול) פון ווייטנס:

— „אַבער דו ביסט פאַרט אַ גאַנעווי! (גנב) כאַפּט אים,
קלאַפּט אים, ער איז אַ גאַנעווי (גנב), אַ גאַ-אַ-נעווי!“ (גאַ-אַ-נב).

איך גאַנווע (גנבע) זיך אַריין צוריק אין הויז אַריין און
לייג זיך שלאָפן. און עם כאַלעמט (חלומט) זיך מיר, אז איך
לויף, איך שוועב, איך פלי אין דער לופטן מיטן מעסערל, און
די לעוואַנע (לבנה) קוקט אַף מיר און זאַגט:

— „כאַפּט אים, קלאַפּט אים, ער איז אַ גאַנעווי! (גנב) אַ
גאַ-אַ-נעווי!!!“ ... (גנב).

?

אַ לאַנגער, לאַנגער שלאָף! אַ שווערער, זייער אַ שווער-
רעד כאַלעם! (חלום) עם ברענט אין מיר אַ פייער, עם זשומעמט
מיר אין קאַפּ. אַלין וואָס איך זע איז רויט ווי בלוט.

ברענענדיקע ריטער פון פייער קאַטעווען מיין לייב און
איך דריי זיך אין בלוט. ארום מיר דרייען זיך שלאַנגען און
ענדישן. זיי האַלטן אַפן זייערע מיילער און ווילן מיך איינ-
שלינגען ...

גלייך אין אויער אַריין הער איך אַ בלאַז: טהור-טור-טור!

און איינער שטייט איבער מיר און שרייט אף א קאל (קול)
מיט א ניגון, צום טאקט: „שמיסם אים! שמיסם אים! ער
איז א גא-א-נעוו!!!“ (גא-א-נב) און אליין שריי איך: „גוואלד,
נעכט צו פון מיר-די לעוואַנע (לבנה) גיט איר אפ דאס מע-
סערל! וואס האט איר צו בערלען נעכעך? ער איז נישט שול-
דיק—דאס בין איך א גא-א-נעוו! א גא-א-נעוו!“ ... (גא-א-נב).

און ווייטער געדענק איך נישט —

איך עפן אויף איין אויג און דאס אַנדערע אויג ... ווי
בין איך? דאכט זיך אפ א בעס? וואס סו איך דא? ווער
זיצט דאס אט דארט אף א בענקל באס בעס?

א! דאס ביסטו, מאמע? מאמע! ... זי הערט מיר
נישט! ... מאמע! מאמע! מאממע!!! ...

וואס הייסט דאס? מיר דאכט זיך אז איך שריי אף א
קאל ... (קול) שא! איך הער זיך צו — זי וויינט? זי וויינט
שטילערהיים. אויך זע איך דעם סאטן מיט זיין געל קרענקלעך
פאַנים (פנים). ער זיצט איבער א סייפער (ספר) און זאָגט
עפעס שטילערהיים און הוכט און זיפצט און קרעכצט ...

עס ווייזט זיך אויס אז איך בין שוין געשטאַרבן ... גע-
שטאַרבן? ... מיט א מאַל פיל איך ווי עס ווערט מיר ליכטיק
אין די אויגן, גרינג אין קאפ, גרינג אין אלע אייזורים (אכרים).
עס קלינגט מיר אין איין אויער, אינעם אנדערן אויער:
דוונננו!!! איך גיב א ניס: אפצשי! ...

— „צו געזונט! צו לאנגע יאָרן! א גומער סיכען!“
(סימן).

מע דרייט זיך ארום מיר, מע קוקט אף מיר. יעדער גייט
צו און מוט מיר א טאפ באס קאפ. מע שפרעכט מיר אפ, מע
לעקט מיר דעם שמערן און מע שפייט אויס.

און מע קעכלט מיר: מע גיסט מיר אין מויל אריין זודיקע

יויך און מע שטופט מיר מיט לעפעלעך איינגעמאכטס. אלע דרייען זיך ארום מיר, מע היט מיך אפ ווי דאס שווארצאפל פונעם אויג. מע האדעוועט מיך מיט יאיכלעך און מיט קאטש-קעלעך ווי א פיצעלע קינד. און מע לאזט מיך נישט אליין.

עס זיצט שטענדיק לעבן מיר די מאמע און דערציילט מיר איבער אלע סאל איבער א נייע די נאנצע געשיכטע, ווי אזוי מע האט מיך אויפגעהויבן פון דער ערד קימאט (כמעט) א שויטן; ווי אזוי איך בין געלעבן צוויי וואכן נאכאנאנד אין א העליש פייער און האב נאך געקוואקעט ווי א זשאבע, און עפעס געהאלטן אין איין רייז פון שמיץ און פון מעסערלעך... מע האט שוין גערעכנט, אז איך בין שוין כאלילע (הלילה) געשטארבן... און נאך דעם, פלוצים, האב איך א נייע געגעבן זיבן סאל, מאמעש (ממש) פון שויט לעבעדיק געווארן...

— „היינט זעען מיר וואס פאר א גאט מיר האבן!“ — לאזט אויס די מאמע מיט טרערן אפ די אויגן — „שיר-שיר נישט אנגעווארן א קינד, כאלילע (הלילה), מיר זאל זיין פאר דייע ביינער, און איבער וועמען? איבער וואס? איבער א יינגל א גאנצן (גנב), עפעס א בערעלע, וואס דער רעבע (רבי) האט פארשטיסן אין כידעד (חדר) ביז אין בלוט אריין. אז דו ביסט געקומען צו גיין פון כידעד (חדר), ביסטו שוין געווען א שויטער. דער מאמען זאל זיין פאר דיר! דאס איז א רעצייאך (רוצח), דאס איז א גאולען (גולן), גאט זאל אים באצאלן! גיין, מיין קינד, אז גאט וועט אונדז שענקען דאס לעבן און דו וועסט אויפשטיין געזונטערהיים, וועלן מיר דיר שוין אפגעבן צו אן אנדער סעלאמעד (מלמד), נישט אזא רעצייאך (רוצח) ווי אט דער רעבע!“ (רבי).

די דאזיקע נייע איז בא מיר שרעקלעך אנגעלייגט. איך כאפ ארום די מאמע קושן:

— „שייערע, שייערע מאמע!“

און דער מאמע גייט צו צו מיר פאוואליע, לייגט ארויף
זיין בלייכע קאלטע האנט מיר אפן שמערן און זאגט צו מיר
שוין ווייך, און א שום קאעס (כעס) :

— „אי, האסטו אונדז איבערגעשראקן, דו שקאץ איינער,
קהע-הע-זע-הע!“

און דער יידישער דייטש אדער דער דייטשער ייד הער
הערץ הערצנהערץ, מיט א „צינאיער“ אין די ציין, בייגט
זיך און מיט זיין גענאלטער מארדע איבער מיין בעמל און טוט
מיר א גלעט איבערן בעקל און זאגט אף דייטש :

— „גוט, גוט! געזונט, געזונט!“

* * *

אינא פאר וואכן ארום נאך מיין אויפשטיין פון בעט
רופט זיך אן צו מיר דער מאמע :

— „גו, מיין זון, אצינד גיי אין כידער (חדר) אריין, און
האב שוין מער נישט אין זיגען קיין מעסערלעך מיט קיין נא-
רישקייטן... שוין צייט זאלסט שוין אנהייבן ווערן א שטיקל
מענטש, איבער דריי יאר ווערסטו שוין מארמיצווע (בר-
מצוה), צו הונדערט און צוואנציק יאר, קהע-הע-הע!“

מיט אזעלכע זיסע ווערטער שיקט מיר דער מאמע ארויס
אין כידער (חדר) אריין צום נייעם מעלאמעד (מלמד). דאס
ערשטע מאל הער איך פון מיין בייזן טאטן אזעלכע גומע
ווייכע ווערטער. איך זאל מיר נישט שעמען, וואלט איך אים
ארוםגעכאפט קושן. נאר, כיי-כיי — ווי אזוי קושט מען א
טאטן? ...

די מאמע גיט מיר אין כידער (חדר) אריין א גאנצן עפל

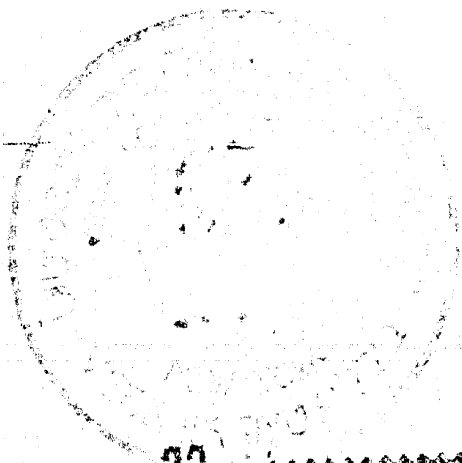
מיט צוויי גראשן, און אויך דער דייטש שניקט מיר א פאד
קאפיקעס מיט א קניפ אין בעקל, און רעדט אז זיין שפראך:

— „היפשער קנאבע! גוט, גוט!“ ...

איך נעם די גמארע (גמרא) אונטער דער האנט און גיי איין
בידער (הדר) אריין, ווי א נייגעכארענער, מיט א רויך
הארין, א גרינג הארין, מיט א לויטערן, קלארן קאפ, מיט נייץ
געדאנקען, מיט פרישע, ערלעכער, פרומע געדאנקען.

די זון קוקט אראפ און גריסט צו מיר מיט אירע ווארעמע
שטראלן. עס הייבט מיר, עס טראגט מיר אין דער לופטן. עס
וויילט זיך מיר לויפן, שפרינגען, טאנצן — אך, ווי גוט, ווי זיס
דאס איז, אז מע לעבט און מען איז אז ערלעכער, מען איז נישט
קיין גאנצעו (גנב), נישט קיין ליגנער!

איך קוועטש צו די גמארע (גמרא) צום הארען שטארק
שטארק. איך לויף אין בידער (הדר) אריין געשמאקטע
שמאק, און איך שווער, אז איך וועל קיין מאל, קיין מאל נישט
פארטשעפען קיין פרעמדס; קיין מאל, קיין מאל נישט
גאנווענען (גנבענען); קיין מאל נישט לייקענען; שטענדיק
זיין אן ערלעכער, אן ערלעכער, אן ערלעכער ...

SCHOLEM ALEIJEM

DOS MESERL

~~EL CORTAPLUMAS~~
EL CORTAPLUMAS

PRECIO \$ 1.-

DITORIALICUF

BUENOS AIRES 1947